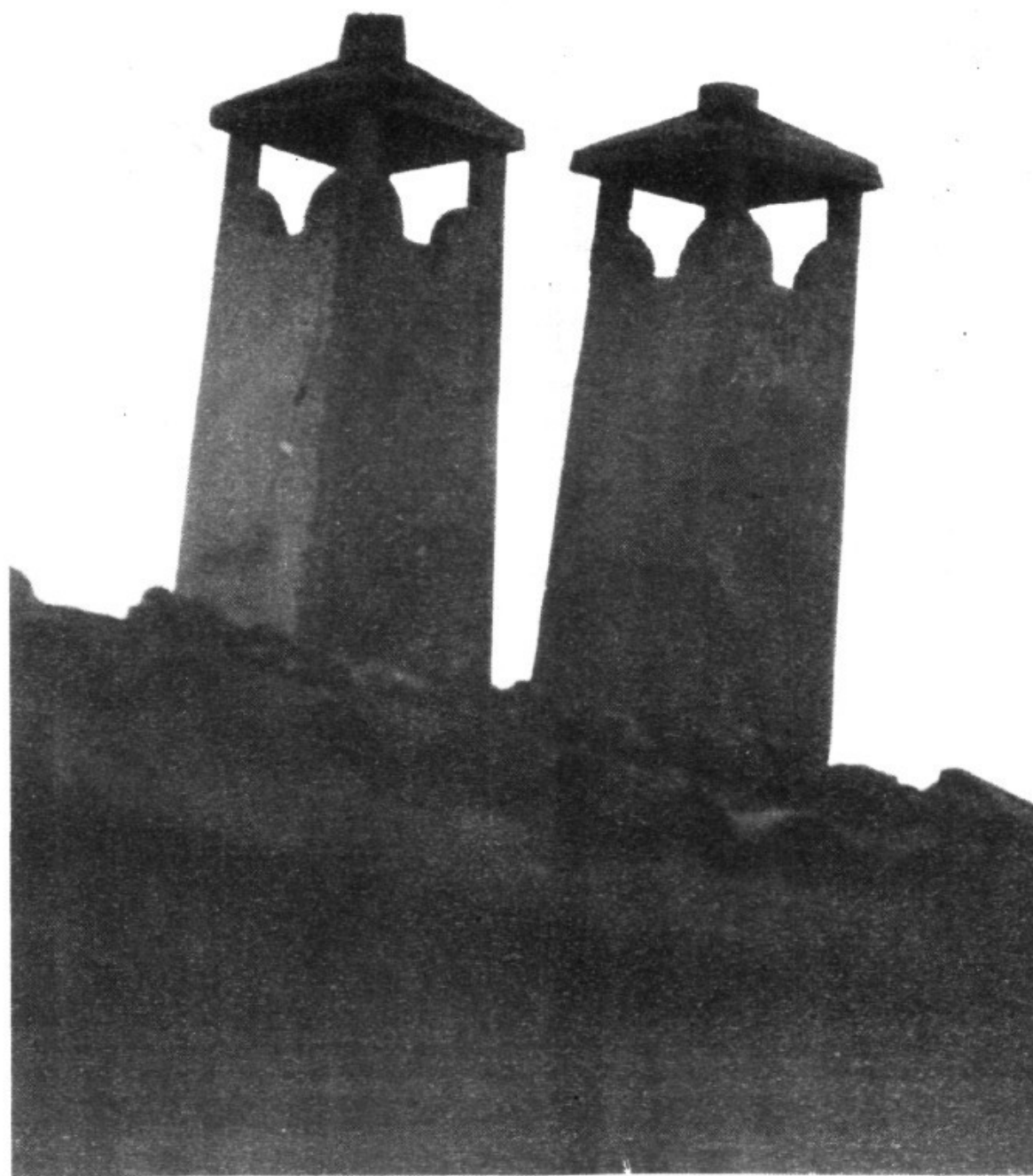

IPÒRTUULA

Informatiu Cultural de Marratxi.

No 93, maig 1990

A

PEU

D E

FOTO

Els problemes del trànsit a Marratxí no són cosa d'avui. Però sembla que dia a dia es van agreujant. Durant el darrer mes hi ha hagut tota una sèrie d'accidents motivats, especialment, per l'excés de velocitat dins les poblacions. Si a això hi afegim els problemes derivats de l'aparcament i de la imprudent circulació en doble sentit en alguns dels principals carrers ens trobarem amb la clau de la qüestió.

La foto de Vicenç Sastre és eloqüent: madò Montserratada "de s'Escola" agrana els vidres romputs després de la topada de dos cotxes, sortosament incruenta, entre els carrers de València i de s'Escola. Els innocents veïnats, com tantes vegades, paguen les conseqüències. Fins quan?

B.

COMUNICAT DE LA SOCIETAT PROTECTORA D'ANIMALS I PLANTES DE MALLORCA

La Societat Protectora d'Animals i Plantes de Mallorca desitja alertar els posseïdors de cans per a que no es deixin influenciar per un alarmisme descontrolat i ple de dades infundades, referent a la Leishmaniosi. D'aquesta malaltia, produïda per un moscard, en poden ser víctimes els cans. En el cas d'un animal malalt, encara que toqui i llepi l'amo, aquest no es contagia. Únicament en el cas que el moscard piqui la persona.

El Dr. Gustavo del Real, Cap del Departament de zoonosi de l'Escola Normal de Sanitat de Madrid, ha duit a terme un estudi en profunditat d'animals atacats per l'esmentada malaltia i ens atenem als seus resultats. En el cas de 92 persones en contacte amb 20 cans fortament parasitats, el resultat és de 0 persones atacades per Leishmaniosi. A Mallorca l'alarma ha estat tan grossa que

devers 550 cans, més o menys, han pagat amb llurs vides una campanya alarmista i poc explícita. Els posseïdors d'aquests animals s'han de preocupar de llur salut acudint a qui estigui capacitat per donar-los orientació sobre el particular.

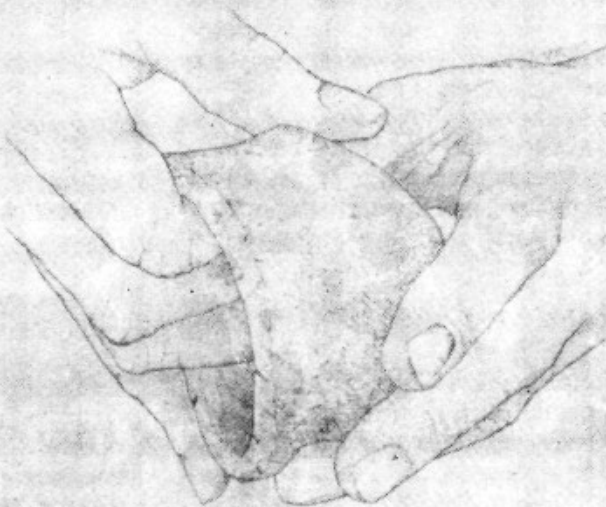
Aprofit, també, aquest comunicat per congratular-nos per la recent proposició de Llei de protecció als animals (a la qual presentarem algunes esmenes i modificacions). El nostre agraïment a U.M. per haver-la presentat i a la resta dels parlamentaris, els quals aprovant-la per unanimitat han demostrat un alt nivell europeu del qual ens sentim orgullosos. Aquesta llei serà de les primeres de tot l'Estat Espanyol.

ARTURO LOPE, Manescal. President de la Sdad. Protectora d'Animals i Plantes de Mallorca.

(original en espanyol)

AVUI ES NOTICIA

*Mans
al
fang*

AJUNTAMENT DE MARRATXÍ

NOVA PUBLICACIO MARRATXINERA

Es notícia de primera plana l'edició, per part de l'Ajuntament de Marratxí, d'un opuscle de Pilar Sastre i Núria Luís, amb dibuixos de Vicenç Sastre, titulat "Mans al Fang". A través de les seves planes es dona a conèixer la importància del fang com a element plàstic i creatiu. Una eina útil pel seu caràcter divulgatiu i didàctic. Que no sigui la darrera!

Durant el mes passat...

- Passió segons Sant Joan, a l'Auditori.
- Pèssim, decepcionant, ínfim saló de l'automòbil.
- De nou, el virus divendres 13. Sort que era divendres Sant i molts ordinadors no feren feina.
- Pluja, una miqueta.
- Canal33, Canal9, TVE-Catalunya... tot mesclat. Ja no sabem ni què veim. No seria millor que Voltor s'adonés una mica?
- Homicidis, assassinats... On arribarem?
- Se n'aniran els vaixells de guerra espanyols de Porto Pi.
- Supermultes de trànsit. Anau ben alerta!
- Digueren que en Juan Guerra no era processable.

- Els estudiants de turisme demanaren l'oficialitat del títol.
- IBM presentà a tot el món un hardware i software capaços d'escriure allò que un li dicta. Tot un invent.
- El primer telescopi espacial fora de la terra.
- Urbanització a S'Algar de Felanitx.
- I també s'inicià la prolongació de l'Autopista central fins a Inca.
- TV3 començà les emissions en stereo.

G.A.V.I.M.

ACCIDENT A PORTOL

El passat dia 24 i devers les 9 del vespre, a l'entrada de Portol, es produí un greu accident de trànsit.

La moto conduïda per Miquel Duran Jordà, va xocar contra el camió conduït per Josep Colom. El conductor de la moto va sofrir greus ferides, que varen obligar a traslladar-lo amb una ambulància a la clínica.

Segons testimonis presencials, l'accident hagués pogut esser mes greu, ja que el conductor del camió, se n'adonà que la moto agafava la corba amb un excés de velocitat, i aturà el camió retirant-se tot quant va poder a la voravia, malgrat aquesta acció no pogué evitar que la moto li envestís.

SONOMETRE PER LA MUNICIPAL

S'ha adquirit un sonòmetre per a la Policia Municipal. Aquest aparell serveix per midar els renous dels tubs d'escapament de les motos i cotxes, lo que pot servir per aturar els renous que darrerament sofrim dins el terme.

IV CERTAMEN DE PINTURA DE MARRATXI.

Com ja fa quatre anys i en motiu de les festes de Sant Marçal, l'Ajuntament ha convocat el IV Certamen de Pintura de Marratxi. Els temes son lliures, així com les tècniques.

El Premis són 150.000.-- Ptes per al primer, 100.000.-- per al segon, 50.000.-- per al tercer i 25.000.-- per al quart, el termini de presentació d'obres acaba el dia 12 de Juny.

NOVA PARTICIPACIO DEL GRUP AIRES DEL PLA DE MARRATXI, FORA DE MALLORCA.

Com cada any, el grup Aires des Pla de Marratxi, torna sortir fora de la nostra illa. Si fins ara havia participat a festivals a la Península, aquest cop, la seva participació és a nivell internacional, ja que pel mes de Juliol, té prevista la seva participació al Festival Internacional

d'Alger.

APROVACIO D'UNA NOVA URBANITZACIO.

L'Ajuntament aprovà amb els vots a favor d'U.M. i del P.P., amb l'abstenció del PSOE, el projecte d'urbanització del sector 4.2 ? de les NN.SS. de Marratxi. El projecte està presentat per "Colònia d'Investiments, S.A."

DENEGACIO D'UNA URBANITZACIO.

També l'Ajuntament amb els vots a favor d'U.M. i del P.P., denega el projecte d'urbanització del sector 1.7? de les NN.SS. de Marratxi.

El PSOE argumenta la seva abstenció, al·legant, que ja feia dos pics que a la promotora li negaven l'aprovació del projecte, quan altres pics, s'havien aprovat altres projectes amb prescripcions que demanaven que es complissin posteriorment.

El portaveu del PSOE, demanà si aquesta negativa, tenia res que veure amb la proximitat del cementiri, perquè aquesta senyora havia presentat al·legacions en contra del cementiri.

Digué que com que ells no volien fer parts i quarts s'abstienien en aquest punt.

L'EDUCACIO FISICA A MARRATXI.

L'Ajuntament va acordar inscriure's al Pla d'infraestructura per l'educació física per l'any 1990, i pel mòdul tipus 3.

Aquest mòdul és una instal·lació de 608 m2, la qual se farà a cada un dels dos col·legis públics de Marratxi, Blanquerna i Costa i Llobera.

L'Ajuntament es farà càrrec de les despeses de manteniment i conservació, durant el període en que subsisteixi la necessitat esportiva del centre.

REFORMES AL CAMP DE FUTBOL

El camp de futbol de Pòrtol, serà motiu d'obra ja que

s'anivellarà i escalonarà el seu terreny de joc.

Per aquest motiu l'Ajuntament ha demanat a la C.A.I.B. i al C.I.M., la financiació a fons perdut del 66,66% de l'obra. El pressupost de l'obra és de 20.962.536.-- Ptes.

BALLS DEL NORD D'AFRICA A SANT MARÇAL?

En motiu del viatge del grup Aires del Pla de Marrakí a Alger, aquest grup està fent gestions per veure si és possible que a la trobada que organitzen cada any, per aquestes dates, es pot traslladar un grup del País Nord Africà. En cas positiu, aquest grup actuaria a les properes festes de Sant Marçal.

MARRATXI I LES APOTECARIES.

Si la notícia dels dos darrers mesos ha estat l'apotecaria de Pòrtol, aquest mes és la de Sa Cabaneta, ja que la sol·licitud d'apertura d'una nova apotecaria a Sa Cabaneta, també ha estat rebutjada, i segueix les mateixes passes que la de Pòrtol.

Seria menyspreu pels portolans, si se concedís la segona apotecaria a Sa Cabaneta i Pòrtol continuàs sense. Veurem com acaba aquest bullit.

L'AERODROM DE SON BONET EN PORTADA DE LA PREMSA DE CIUTAT.

Un pic més l'aeròdrom de Son Bonet ha estat notícia de portada a la premsa de Ciutat.

El motiu fou l'accident que tengué una avioneta, sense danys personals.

De l'accident hi ha dues versions, la dels veïnats que diuen que fou degut a una mala maniobra del pilot, i la dels pilots que digueren que varen fer la mala maniobra per evitar atropellar uns nins que creuaven la pista en aquells moments.

L'AERODROM DE SON BONET, CAS SIMILAR A CA'S CAPITA I C.A.R.M.A.

L'Aeròdrom de Son Bonet, és un cas similar al de Ca's Capità i C.A.R.M.A. perquè:

Qui donà permís per edificar tan a prop de l'aeròdrom, si no se tenia la seguretat de què aquest aeròdrom deixaria de funcionar?.

M.B.

TENDREM BANDA DE MUSICA!

Si tot va bé aviat tendrem banda municipal de Música. L'escola que formarà els seus components fa un poc més d'un mes que ha començat a funcionar. De moment, provisional, al saló d'actes de la casa de la Vila. De moment poca gent: nou alumnes. Però hi ha ganes; és el que compta.

El professor contractat per l'Ajuntament per impartir les classes d'instrument és un valencià de Requena anomenat Emili Arnao Gómez. Es titulat en vent, secció de fusta i també en percussió. Va fer els estudis de clarinet a València i els de percussió a Barcelona. És membre de la Banda Municipal de Palma des de la seva fundació, l'any 1966. També formà part de la Simfònica, però ho hagué de deixar per incompatibilitat d'horari.

Encara no està decidit del tot per part dels dirigents municipals, però si el projecte qualla és possible que sigui el futur director de la Banda. Ell, per descomptat, n'estaria encantadíssim.

Entre classe i classe, mentre els estudiants repassen la lliçó -bufada vé, bufada va- el mestre Arnao s'ha prestat amablement a aclarir-nos algunes qüestions.

Quants d'alumnes hauríem de menester?

"Com a mínim uns vint, equilibrats en instruments. De moment són pocs, només nou; però n'hi ha dotze que hi estan interessats. M'hi he de posar en contacte per saber

si ja toquen o els interessa aprendre."

Quina seria la distribució ideal d'aquests vint instruments?

"Mira, podria ser una cosa així: 6 clarinets, 1 flauta, 4 saxos, 2 trompetes, 2 trombons, 1 bombardino, 1 tuba i 3 elements de percussió."

I, per ara, què feis?

"De moment feim vent-fusta. Quan hi hagi més alumnes m'interessaria fer els metalls. El problema és que hi ha moltes nines i s'estimen més flauta o clarinet, que no saxos o trombons."

Perspectives de funcionament?

"Has de tenir en compte que partim de zero i, a més, no estudiem massa. Per això es podria pensar en tocar alguna cosa simple a finals d'any, per la festa de Santa Cecília, per exemple; però per a coses més serioses menys de dos anys és poc."

Si les coses van bé s'haurà de contractar un professor de vent-metall i d'aquí uns anys hi podria haver una banda de qualitat. S'ha de procurar que des d'un principi no hi hagi mals vicis i toquin d'un forma correcta, sempre comptant amb el factor de l'interès de les persones; si no és així és difícil fer les coses."

Qui pot venir a la Banda?

"Qualsevol, mentres en tengui ganes. No cal que

sàpiguen solfeig, encara que és millor si en saben, per poc que sigui, ni que tinguin cap instrument. En el cas dels que ara comencen l'ideal seria que no tocassin instrument fins a tenir un curs complet de solfeig, però els fa tanta il·lusió poder tocar que ja el tenen. Els instruments són municipals i per això els interessats no cal que en comprin: l'escola els ho deixa. De moment tenim 5 clarinets, 2 flautes, 2 saxos alts i 2 tenors. A mesura que hi hagi més interès se'n compraran d'altres."

Què diríeu als indecisos?

"M'agradaria que totes les persones de Marratxí s'animassin a venir i poder formar una banda pròpia d'aquí. Hi ha bandes a quasi tots els pobles, i de cada vegada sonen millor. Jo els animaria per a que es decidissin a venir a solfeig i quan en tinguin una petita noció se'ls donarà l'instrument."

Una iniciativa positiva que està en marxa. Ja ho sabeu, l'escola preparatòria per a la Banda Municipal vos espera amb les portes ben obertes. Només cal tenir-ne ganes i el buf potent. Anim!

Biel

LA POLICIA MUNICIPAL INFORMA...

Dia 3-4-90 Hi hagué dos accidents de trànsit dins el terme, un a la carretera PMV-3014 i l'altre a la PM-301, al segon la conductora d'un dels vehicles hagué d'esser traslladada a Son Dureta.

Dia 6-4-90 Fou detingut per la Policia Municipal en Javier G.S., per robatori a una vivenda. Igualment foren detinguts tres menors per robar la bateria d'un cotxe.

Dia 7-4-90 Fou recuperat per la Policia Municipal un Opel Kadet que havia estat robat a Ciutat.

Dia 9-4-90 Fou recuperat el cotxe matrícula PM-2690-X que havia estat robat a Pina. Dns accidents dins el terme un al creuer de Sant Marçal i l'altre al Pont d'Inca Nou.

Dia 11-4-90 A l'avinguda Antoni Maura, del Pont d'Inca, hi hagué un accident.

A les dotze del migdia hagué d'esser traslladat a la Policlínica pels components del cotxe patrulla de la municipal, en Jose P.F. que sofrí una ferida a la mà dreta.

A les 15,45 a un domicili de Pòrtol hi hagué un robatori, se'n dugueren diners i romperen mobles.

Dia 16-4-90 A les 21,50 la policia municipal hagué d'intervenir a un bar per haver-hi dos gats.

Dia 18-4-90 Foren localitzats per la Policia Municipal, al carrer de Sa Cabana, dos germans de 2 i 3 anys, que havien desaparegut del seu domicili del Vivero (Ciutat).

Al carrer Rector Llompart, 3, hi hagué un robatori de 1 TV., 3 jaquetes de cuir, un rellotge i una cadena d'or.

Al carrer General Goded, hi hagué un accident de tràfic.

Dia 22-4-90 A les 15,45 hores es declarà un incendi a una fàbrica de paper del polígon industrial, hageren d'intervenir els bombers de Ciutat i del C.I.M.

Dia 23-4-90 Xoc de dos cotxes al carrer Rector Llompart.

Dia 24-4-90 Al Carrer de Sa Cana, un camió xocà contra un pal d'electricitat, hi hagué un embós.

A l'entrada de Pòrtol, una moto xocà contra un camió, el conductor de la moto hagué d'esser traslladat a una clínica amb una ambulància.

Dia 25-4-90 A la carretera C-713, varen xocar dos vehicles.

Denúncies trànsit	80
Alcohomètria	26
Vehicles retirats	8
Detinguts	7

Informació facilitada pel Caporal de la Policia Municipal de Marratxí.

CARMA AL PARLAMENT

En el No 77 del Butlletí Oficial del Parlament de les Illes Balears trobam la resposta del conseller d'agricultura i pesca, Pere J. Morey, a les preguntes fetes pel diputat Llorenç Rus sobre l'escorxador de CARMA i publicarles a un número anterior de PÒRTULA. Diu així:

"1.- Respecte a les inspeccions efectuades per la Conselleria a CARMA.

Pel Reial Decret 3540/1981, de 29 de desembre, es transfereixen competències en matèria d'agricultura i pesca al Consell General Interinsular de les Illes Balears. Pel que fa als serveis d'indústries agràries, es transfereixen part de les competències que abans tenia el Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació. Quant a la inspecció d'indústries agràries es transfereixen les funcions 'd'inspecció i comprovació del compliment de la legislació vigent en les instal·lacions d'indústries agràries'.

Per altra banda, el Reial Decret 2685/1980 de 17 d'octubre, sobre la liberalització i nova regulació d'indústries agràries, actualment en vigor, estableix que els òrgans competents de l'Administració podran realitzar inspeccions per comprovar 'la coincidència de les dades observades en la industrialització amb aquells que apareixen consignats en el Registre d'Indústries Agràries'. Aquestes inspeccions són les que corresponen a la Conselleria d'Agricultura i Pesca, sense entrar en la vigilància de l'ús que se'n fa de les instal·lacions existents, ni atribuir-se competències quant a sanitat, consum o administració local.

La darrera d'aquestes inspeccions es realitzà dia 2 de gener de 1990, arran d'un escrit de la Direcció General d'Administració Territorial de data 20 de desembre de 1989 adjuntant denúncies de dates 16 de maig, 21 de juny, 27 de juliol i 29 d'agost de 1989.

2.- Mesures preses per la Conselleria.

En la inspecció de dia 2 de gener es comprovà que funcionava correctament la secció de tractament de subproductes de l'escorxador, que és la principal font de molèsties, produïdes a causa de diverses avaries que havien motivat un deficient funcionament dels dos digestors i del seu sistema de purificació de fums. Per això s'indicà a l'empresa la conveniència d'instal·lar una planta de depuració per mitjà d'ozon de tots els fums i vapors que es produeixen a la indústria abans de la seva emissió a l'atmosfera, i la urgència d'efectuar aquesta instal·lació, per tal d'eliminar els riscos de contaminació si es produís una avaria en la secció de tractament de subproductes.

Com a conseqüència de tot això, el dia 15 de gener entrà en aquesta Conselleria la documentació presentada per CARMA amb la qual s'inicià l'expedient IA-PM 5/90 de perfeccionament de la indústria, mitjançant la

instal·lació d'un equip d'ozon per a l'eliminació dels mals olors, l'execució del qual ha estat autoritzada per aquesta Conselleria. L'empresa instal·ladora d'aquest equip assenyala a la documentació que la seva fabricació s'ajornarà 45 dies aproximadament."

En el No 80 trobam la resposta del conseller de sanitat, Gabriel Oliver, a les preguntes fetes pel mateix diputat. Diu el següent:

"Les qüestions plantejades respecte de l'escorxador esmentat presenten aspectes que no són pròpiament sanitaris, tals com els relatius a renous propis d'una activitat molesta juntament amb d'altres que afecten qüestions de salubritat i higiènic-ambientals que poden incidir en la salut pública, per aquest motiu aquesta Conselleria ha requerit a l'Ajuntament corresponent, en virtut a les seves competències en matèria d'activitats molestes, insalubres i nocives previstes en el Reglament de 30 de novembre del 1971 i Disposicions que el desenvolupen, els requeriments del qual han determinat que per aquest Ajuntament s'adoptin les pertinents mesures correctores, respecte de les quals aquesta Conselleria realitzarà el seguiment pertinent a l'espera que es puguin resoldre definitivament tots els problemes que s'hagin plantejat des del punt de vista sanitari.

Per altra part, ateses les característiques de les deficiències observades en les inspeccions realitzades al respecte per aquesta Conselleria, que afecten sobretot el sistema de tractament i eliminació de decomissos i despulles, el forn crematori i el femer, entre d'altres s'ha incoat un expedient sancionador que es troba actualment en tramitació."

EN
ES PONT D'INCA

PODEU TROBAR

A:

Papereria FRANCE
Papereria XAROL

FUMERALS A MARRABÍ

Els qui per primera vegada visiten el municipi de Marrabí i tenen l'oportunitat d'endinsar-se per carrers i places dels seus nuclis de població, podran comprovar que guarden un interessant llegat arquitectònic.

Una prova d'aquest variat patrimoni arquitectònic està, sens dubte, en les seves cases vilatanes. I això tant si es tracta de cases senzilles i ordinàries com si són edificacions senyoriales.

Podem dir que l'art de la construcció a Marrabí té una tradició pròpia que dóna fesomia i segell a la casa popular. A Marrabí, com a altres pobles de la nostra ruralia, l'arquitectura de la casa és obra de tothom, art popular sortit de la mateixa vida. Aquesta arquitectura ens ofereix una sèrie de detalls que contribueixen, també, a donar una certa personalitat al lloc, a la casa o a una estada de la casa. Cal ressenyar aquí l'esgrafiats o a les faixes pintades a les façanes, les motlures de cornises i finestres, les teules pintades amb repertoris florals, geomètrics i ideogràfics i al cap dalt de la xemeneia i presidint el cim de la teulada els fumerals que, encara que senzills, presenten una gran variació.

Avui volem parlar aquí dels fumerals. Aquesta part exterior de la xemeneia que sobresurt de la coberta de les nostres cases i que és per on surt el fum de la cuina o de la foganya.

Geogràficament aquest escrit sobre els fumerals només se cenyeix a cinc nuclis urbans del terme de Marrabí: Marrabínet, Sa Cabaneta, Pòrtol, Pla de Na Tesa i Pont d'Inca. Avui per avui parlar dels fumerals no és una tasca fàcil. Per poder fer un estudi minuciós i exhaustiu dels fumerals caldria tenir una vasta bibliografia. Per això ens hem limitat a aplegar bonament les dades que ens ha estat possible reunir, publicades unes i de recull propi altres. Per tant, aquest article vol ser una aproximació més o manco seriosa d'aquesta realitat.

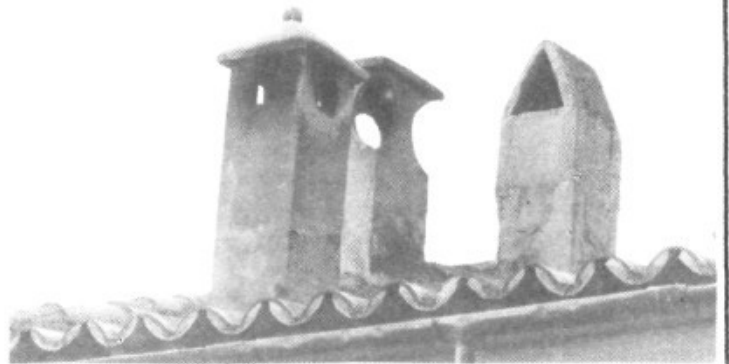
Si bé els nostres fumerals no són els més variats ni els més originals, ni els més rics en detalls de tot Mallorca, ens hem decidit a escriure aquestes pàgines perquè aquestes construccions han captat la nostra atenció. Són part de la nostra història i cal conservar el que els nostres avantpassats ens llegaren. Els podem contemplar a quasi totes les teulades dels nostres pobles, com si fossin sentinel·les que guarden la casa. Abans solitaris i avui acompanyats per les antenes de televisió.

A manera d'introducció, i abans d'abordar el treball sobre els fumerals, creim convenient referir-nos a la cuina. La cuina, efectivament, i amb independència de les seves dimensions i ubicació, constituïa fins a mitjanes del segle actual el centre per excel·lència de la casa. Podem dir, sense cap dubte, que era l'estança més

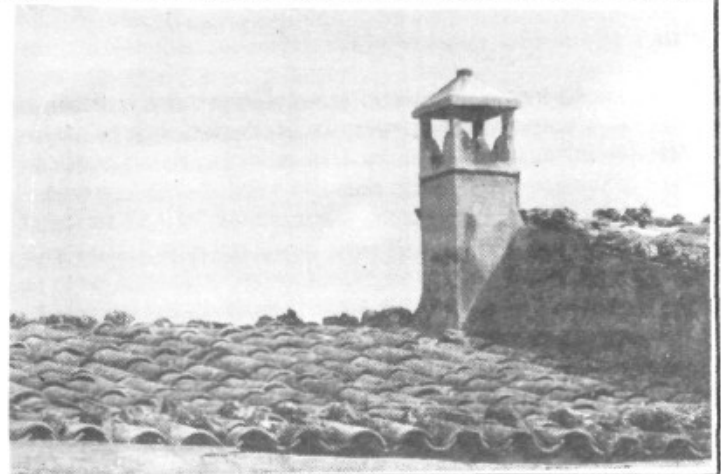
familiar i més principal de la casa. La cuina era el lloc on es passaven les llargues vetllades d'hivern, el lloc on es tenien les reunions familiars, el lloc on els infants escoltaven embadalits i sense perdre detall les Rondalles Mallorquines. També la cuina va ser el lloc de pregària, on els infants aprenien a resar.

Les cuines dels nostres pobles i llogarets (de dimensions més reduïdes) i les cuines dels casals importants o de les possessions (més espaioses) tenen els mateixos elements: la foganya o llar, la campana de la xemeneia, l'escudeller, el cossi, l'armari, el gerrer, el rentador, el llenyer i finalment l'estrella mostrejada o claraboia. Actualment moltes d'aquestes cuines han sofert variacions a causa d'aquesta generalitzada "renovació".

En les cases antigues dels nostres pobles els mestres picapedrers construïen les xemeneies de dimensions molt reduïdes. La foganya podia estar emplaçada tant a un racó de la cuina com ocupar el centre del pany de la paret, que es trobava enfora del portal i de la finestra. La campana sol començar més o manco a l'altura d'un metre o un poc més. Aquesta està feta de marès prim i serveix per conduir el fum i fer-lo sortir pel fumeral part damunt la teulada.

Al cap dalt de la xemeneia i presidint el cim de la teulada hi ha el fumeral. Sovint sobre la teulada o sobre

un mateix aiguavés trobam més d'un fumeral. El fumeral sol ubicar-se sobre o devora l'anguila (filera de teules cobertores posades fort a la part més alta de la teulada per cobrir en tota la longitud la unió dels dos aiguavessos), sobre l'aiguavés de la teulada o bé adossat a un capcer de la casa. La situació del fumeral es fa sempre en relació al capdamunt de la teulada. El fumeral sempre haurà de sobrepassar la part més alta de la teulada. Això afavorirà el tiratge.

A vegades els vents imperants a la comarca determinen l'emplaçament del fumeral. L'eficàcia d'un fumeral és més gran com més gran es la seva alçada, la qual és determinada bàsicament per dos criteris independents, l'un d'ordre ecològic (els gasos siguin alliberats a una altura suficient per tal d'evitar, almenys fins on sigui possible, que hom els respiri) i l'altre d'ordre tecnològic (el tiratge: facilitar l'evacuació dels gasos, activar la combustió...), ambdòs tendeixen a aconsellar la màxima altura possible.

El material emprat pels mestres picapedrers en la construcció d'aquests fumerals ha estat la llivanya (pedreny prim que serveix per a construcció. Els mitjans de llivanya solen tenir 80 cm. de llarg per 40 d'ample i de cinc a sis cm. de gruix) i el marès. Avui en dia s'empenen els tobxos. Abans aquests materials eren els més idonis ja que no eren ni massa trencadissos ni massa feixucs. A més a més els mestres picapedrers normalment empraven els materials que tenien més a l'abast.

Aquests fumerals tenen generalment una base rectangular, quadrada o trapezoidal. Les parets no tenen

arestes pintades ni dibuixos geomètrics com trobam a Campos. Al capdamunt presenta un capellet (n'hi ha de moltes varietats) que evita que hi entri aigua en ploure i millora el tiratge del fum en dies de vent. També presenten finestretes o obertures de formes diverses molt creatives. Cada fumeral té una o varies finestretes per banda. Les finestretes es realitzaven agafant com a motlle la paleta esquerrana amb la punta cap a baix.

Vegem, a continuació, i d'una forma senzilla les diferents parts que componen els fumerals. Cal dir que en els

diferents nuclis urbans hem trobat els mateixos elements constitutius que conformen els fumerals si bé amb certes variants.

A les cases vilatanes de Marraxinet podem veure els fumerals de base rectangular, quadrada o trapezoidal. La gran majoria d'ells tenen a banda i banda unes finestretes rectangulars o quadrades molt senzilles. Molts dels fumerals estan coberts per una peça piramidal o bé per una teuladeta a dos vessants. Aquests solen estar formats per una o dues finestres rectangulars que donen sortida al fum. Aquestes no són tan abundants.

A Sa Cabaneta també n'hi ha de moltes varietats, des del simple caixó de marès o de llivanya, cobert amb dues peces de marès, fins aquells de base rectangular o quadrada, que es troben coberts per una peça piramidal amb un tub o bé per una peça piramidal escalonada formada per peces quadrades de diferents tamany sense forat de sortida a dalt. Les obertures per banda. També n'hi ha que tenen les finestretes a les arestes del fumeral.

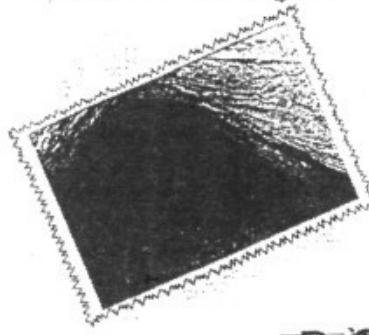

D'entre tots els fumerals destaca, pel seu tamany i la seva altura, el fumeral de la Rectoria de Sant Marçal.

PORTULA

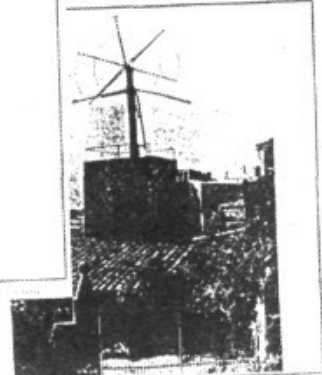
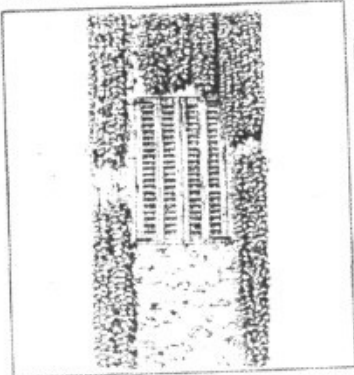
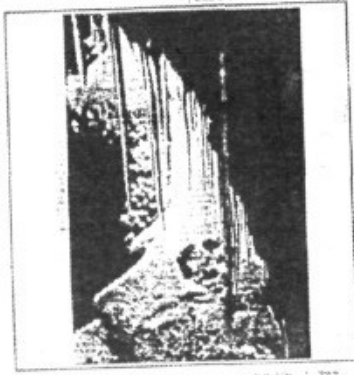
INDEX

PORTULA

PORTULA

PORTULA

RTULA

1988

PORTULA

PORTU PORTULA

INDEX D'AUTORS / 1988		C.I.M.		Grup Municipal del PSOE	
A.P.F.M.				Comunicat Grup Mpal PSOE	051
Nota de premsa A.P.F.M.	013	Vocabulari de cotxes	005	Joanet A L'Onso	
Adrover Quetglas, Bartom.		Canyelles, A/ Duran, M.		Pobre poble	097
Meu Poble, El	116	Molí de Marraxinet(Port)	149	Desperta poble, desperta!	119
Ajuntament de Marratxí		Cifre, Martí		Lladó, Marita	
Ajuntament	022 pas	Pregó de Setmana Santa	059	Nadal i Mijac al Pont d'Inca	007
Normes IV Fira del Fang	034	Cloquell, Jordi		Servei de metges Pont d'Inca	034
Respostes al P.S.O.E.	093	Cavall Bernat, Es	008	Ens deixà Toni "Llubiner"	053
Des de la Casa de la Vila	099 pas	Portell de Sa Costa, Es	036	Bar restaurat al Pont d'Inca	073
Albertí Sastre, Jaume		Canó des Moro/Talaia Vict	057	Poca assistència de públic	094
IV Trobada escoles mallor	061	Pas de s'al.lot mort, Es	076	Festes del Patró	192
Amengual i Bestard,Pere J		Punta Beca	100	Pont d'Inca, Es	s.f.
Pinzellades.El meu poble	138	Estaca i na Foradada, S'	166	Lopez, Joan J.	
Cabrera; Lluna blanca	177	Comis.Veïnats Son Verí N.		Fira del Fang, l'exposició	081
Portolans i santamariers	194	Carta al Sr. Batle de Mxí	030	Lorente Sierra, Maria A.	
Blanc, verd i vermell	212	Comissió Portolana		Optica a la infància, L'	126
Anònim, Un		Contesta a Es Foravilà	002	Presbícia o vista cansada	146
En es Foravilà	054	A Es Fora vilà	002	Massot i Muntaner, Biel	
Aquell Temps!		A un Foravilà	030	Precisament aquest mes	s.f.
Pàrvuls Monges Pòrtol 1964	028	Escorpí, Un		Massot i M. Biel / i altres	
Don Martí i escolanets	048	A la Redacció de Pòrtula	090	Per un finestró...	s.f.
Sor Caterina i pàrvuls	068	A Bonaltre	110	Matas, Joana Maria	
Quintos dels anys 50	088	Estelrich i Massuti, Pere		Llet d'ametlla per Nadal	007
M. Solivelles i alumnes	108	Música Vista	s.f.	Amo n'Antoni "Quelet", L'	014
Futbol al camp St Marçal	128	Font, Antoni Pere		Trobada de Glosadors	021
Joves cabaneters (1951)	148	Sa Nostra paga doble	085	Cop d'ull servei Correus	054
Equip Pla de na Tesa(1970)	164	Font, Miquel Angel		En plena forma	074
Nines d.Ca ses Monges(1960)	184	Cabrera passa per Mxí	056	So n'Alegre; jardí de repòs	122
Sor M. Empar i nines(1967)	204	Torneig de futbito	159	Jaume Grimalt, record nac.	135
Excursió portolana (1948)	220	Foravilando, Un		Festes Pla Tesa, Ca's Capità	153
Barceló, Gabriel		A sa Comis. de Glosadors	030	Basquet a tota marxa	170
Biblioteca informa, La	012	Fulano de Tal, Es		Amo n'Antoni Jordà, L'	172
Beltran, Juan		Vaig anar a Portugal...	110	Consulta mèdica, encara	191
Pòrtol, la cueva	063	G.A.V.I.M.		Pla de na Tesa, Es	s.f.
Bonaltre		Durant el mes passat...		Molada i Pradas, Bonifaci	
Qui l'agafa és seva	090	s.f.		Portada Març	029
A "Fulano de Tal"	130			Teules pintades a Marratxí	038
Als glosadors	220...			Moll i Mas, Bartomeu	
Bosch i Auba, Miquel				Meu Poble, El	115
Son Alegre	156			Pebres de Pòrtol, Els	174
Quatre de Fresques	s.f.			S'estel: nova papereria	197
				Jaume Ramis "Roca"	211

Munar, Antoni		Innovacions IV Fira Fang	031	Tries i Serra, Cristòfor	
Leishmaniosis, La	199	Carnaval i Sant Antoni	035	Notes hques esglés.Pòrtol	144
Mut i Sureda, Miquel		Terra Nostra (Ed.)	037	Un de sa Comissió	
IV Trobada de Glosadors	020	Institucions i Comunicats	042 pas	A un anònim	070
Portada octubre	165	La naveta de Son Caulelles	051	Vich i Martorell, Gabriel	
Portada novembre	185	Avis als glosadors	054	Quina ORA és ?	026
Neutral, Un		Cova de Son Caulelles, La	057	A Sa Riera	026
A un Foravilà	002	Oposició del PSOE, La	071	Què serà dls mallorquins?	046
Obra Cultural Balear		Nostra Fira, La (Edit.)	077	Estimada Dragonera:	066
Sistema dual-estereo TV3	065	Fira del Fang, expositors	078	Fang	086
Palou Estarelles, Mateu		Ballada Popular Aires Pla	091	Respecte a vells i astres	106
En Es Foravilando	050	Homenatge Vells Marratxí	117	I ara, Cala Tuent	124
A un anònim	070	Cançons d.la Mediterrània	118	Salvem... el Català	180
Palou, Felip		Curs de Direcció Coral	118	Salvem... la Seu	200
A Es Foravilando	050	Jardí de Repòs Son Alegre	131	Poder d'un interface, El	201
Palou, Pere		Festes al Pont d'Inca	134	Nadal un any més	217
Basquet des Pla juvenil	210	Homenatge Vells de Pòrtol	140	INDEX DE TEMES / 1988	
Pocoví, Tasar		Listat padrins Pòrtol	142	Arqueologia	
Xoriguer (cançó)	050	Pel poble, potser... (Edit)	155	La naveta de S. Caulelles	051
Polícia Municipal		PSOE demana transparència	160	La cova prehist.de Pòrtol	062
Polícia Mpal informa, La	s.f.	Colcadores escola Pòrtol	187	Pòrtol, la cueva	063
Pons, Josep Ma		Avui és notícia	s.f.	Arquitectura Popular	
La cova prehist.de Pòrtol	062	Roig, Rafel		Catàleg d'edif.protegits	023 pas
Puigserver, Melcion		A un foravilà	020	Teules pintades a Mxí	038
Inadequada educació nin..	025 pas	A un Foravilando	070	Molí de Marraxinet(Port)	149
Ramon Turmeda		Vaig llegir s'altra revista	110	Campanar de Marraxinet	205
Europeus	101	Rosselló, Ramon		Creació	
Boires entintades	101 pas	Notes històriques	127	Meu Poble, El	115
Aquell 68...	126,145	Rotger i Bibiloni, Gabriel		Meu Poble, El	116
Altres catalans, Uns	179	Gabinet Psicopedagògic i Soc.	083	Pinzellades.El meu poble	138
No m'han deixat votar	215	Rumpelstilzchen, En		Portada octubre	165
Mosca Barruda, La	s.f.	M'ho digué un Silfe	105	Cabrera; Lluna blanca	177
Redacció, La		Sastre, Vicenç		Portada novembre	185
Nova Junta Ass.Prensa F.	003	Façana amb pebres(portad)	129	Portolans i santamariers	194
Ens han deixat el 1987	006	Hem de gratar profundam.	202	Hem de gratar profundam.	202
Sant Antoni a Marratxí	009	Sbert, A. / Simon, P.		Cultura Popular	
Nadal, Nadal, Nadal...	013	Catàleg d'edif.protegits	023 pas	Liet d'ametia per Nadal	007
Disculpau-nos un cop més	013	Segura, Miquel		Amo n'Antoni "Quelet", L'	014
Notícies de les Instituc.	024	Absurd ve de Madrid, L'	136	Portada Març	029
		Servera, Jaume		Ens deixà Toni "Llubiner"	053
		Mijac i poble es diverteixen	073	Pregó de Setmana Santa	059
		Acampada del MJAC 88	173	Fang	086
		Soler i Gayà, Rafel		Ballada Popular Aires Pla	091
		Relotge de sol casolà,Un	018	Façana amb pebres(portad)	129
				Pebres de Pòrtol, Els	174
				Blanc, verd i vermell	212
				Entrevistes	
				Jaume Ramis "Roca"	211
				Esports	
				En plena forma	074
				Jaume Grimalt,record nac.	135
				Torneig de futbito	159
				Basquet a tota marxa	170
				Basquet des Pla juvenil	210

Excursions		Festes Pla Tesa, Ca's Cap.	153	Poca assistència de públic	094
Cavall Bernat, Es	008	Son Alegre	156	Europeus	101
Portell de Sa Costa, Es	036	Acampada del MJAAC 88	173	Boires entintades	101 pas
Canó des Moro/Talaia Vict	057	Colcadors escola Pòrtol	187	M'ho digué un Silfe	105
Pas de s'al.lot mort, Es	076	Consulta mèdica, encara	191	Respecte a vells i astres	106
Punta Beca	100	Festes del Patró	192	Aquell 68...	126,145
Estaca i na Foradada, S'	166	S'estel: nova papereria	197	Salvem... la Seu	200
		Avui és notícia	s.f.	Poder d'un interface, El	201
Gloses		Durant el mes passat...	s.f.	No m'han deixat votar	215
Contesta a Es Foravilà	002	Quatre de Fresques	s.f.	Nadal un any més	217
A un Foravilà	002	Pla de na Tesa, Es	s.f.		
A Es Fora vilà	002	Pont d'Inca, Es	s.f.	Política Mpal	
A un foravilà	020	Policia Mpal informa, La	s.f.	Nadal, Nadal, Nadal...	013
A sa Comis. de Glosadors	030	Per un finestró...	s.f.	Carta al Sr. Batle de Mxí	030
A un Foravilà	030			Comunicat Grup Mpal PSOE	051
Xoriguer (cançó)	050	Llengua		Cova de S. Caulelles, La	057
En Es Foravilando	050	Vocabulari de cotxes	005	Oposició del PSOE, La	071
A Es Foravilando	050	IV Trobada escoles mallor	061	Nostra Fira, La (Edit.)	077
En es Foravilà	054	Sistema dual-estereo TV3	065	Respostes al P.S.O.E.	093
A un anònim	070	Pobre poble	097	Pel poble, potser... (Ed)	155
A un anònim	070	Vocabulari d'estudis	102	PSOE demana transparència	160
A un Foravilando	070	Desperta poble, desperta!	119		
A la Redacció de Pòrtula	090	Absurd ve de Madrid, L'	136	Vària	
Qui l'agafa és seva	090	Altres catalans, Uns	179	Disculpau-nos un cop més	013
Vaig anar a Portugal...	110	Salvem... el Català	180	Nota de premsa A.P.F.M.	013
A Bonaltre	110	Mosca Barruda, La	s.f.	Rellotge de sol casolà, Un	018
Vaig llegir s'altra revista	110			Avís als glosadors	054
A "Fulano de Tal"	130				
Als glosadors	220...	Medicina/Salut			
		Inadequada educació nin..	025 pas		
Història		Gabinet Psicopedagògic i S.	083	S.F.= Secció fixa; PAS = Passim	
Notes històriques	127	Optica a la infància, L'	126		
Notes hques esglés.Pòrtol	144	Presbícia o vista cansada	146		
Amo n'Antoni Jordà, L'	172	Leishmaniosis, La	199		
Precisament aquest mes	s.f.				
		Memòria gràfica			
Informatius		Pàrvuls Monges Pòrtol 1964	028		
Nova Junta Ass.Prensa F.	003	Don Martí i escolanets	048		
Ens han deixat el 1987	006	Sor Caterina i pàrvuls	068		
Nadal i Mijac al Pont d'I	007	Quintos dels anys 50	088		
Sant Antoni a Marrabí	009	M. Solivelles i alumnes	108		
Biblioteca informa, La	012	Futbol al camp St Marçal	128		
IV Trobada de Glosadors	020	Joves cabaneters (1951)	148		
Trobada de Glosadors	021	Equip Pla de na Tesa(1970)	164		
Ajuntament	022 pas	Nines d.Ca ses Monges(1960)	184		
Notícies de les Instituc.	024	Sor M. Empar i nines(1967)	204		
Innovacions IV Fira Fang	031	Excursió portolana (1948)	220		
Normes IV Fira del Fang	034				
Carnaval i Sant Antoni	035	Música			
Institucions i Comunicats	042 pas	Cançons d.la Mediterrània	118		
Cop d'ull servei Correus	054	Curs de Direcció Coral	118		
Bar restaurant al Pont d'I	073	Música Vista	s.f.		
Mijac i poble es divert.	073				
Fira del Fang, expositors	078	Natura			
Fira del Fang, l'exposició	081	Cabrera passa per Mxí	056		
Sa Nostra paga doble	085	Estimada Dragonera:	066		
Des de la Casa de la Vila	099 pas	I ara, Cala Tuent	124		
Homenatge Vells Marrabí	117				
So n'Alegre; jardí repòs	122	Opinió			
Jardí de Repòs Son Alegre	131	Quina ORA és ?	026		
Festes al Pont d'Inca	134	A Sa Riera	026		
Homenatge Vells de Pòrtol	140	Servei de metges Pont d'I	034		
Llistat padrins Pòrtol	142	Terra Nostra (Ed.)	037		
		Què serà dels mallorquins?	046		

Pel que fa als fumerals de Pòrtol, la majoria tenen una forma rectangular o quadrangular. N'hi ha més compli-

cats que presenten la forma trapezoidal. Generalment es troben coberts per una peça piramidal. Sovint aquesta peça sol estar foradada per un tub que permet la sortida del fum. També trobam fumerals molt més senzills només coberts per dues peces de marès que adopten la forma triangular. N'hi ha d'altres que es troben coberts per una teuladeta a dos vessants o bé per una teuladeta d'una

ola vessant aferrada a una de les parets del fumeral. Les parets dels fumerals presenten finestrones de formes

diverses. Des de la simple finestreta triangular, rectangular o bé pentagonal per banda, fins arribar als finestrons estrellats. Algunes vegades els finestrons se situen a les arestes del fumeral.

Al Pla de Na Tesa i al Pont d'Inca trobam la mateixa tipologia de fumeral que a la resta dels nuclis urbans abans ja esmentats. No obstant això, hem trobat tres fumerals al Pla de Na Tesa i un al Pont d'Inca que mereixen la nostra atenció.

Els fumerals del Pla de Na Tesa tenen una base quadrada, excepte una que és rectangular. Les parets tenen un finestró a cada banda de formes diverses. Tots tres presenten capells, dos són piramidals i un d'ells està

cobert per una losa. Els fumerals que presenten capells piramidals estan situats a la mateixa teulada i es troben tot dos aferrats per una anella.

El fumeral del Pont d'Inca té una base quadrada. A cada banda se situen les finestretes. Aquestes ens recorden l'ull d'un pany. el fumeral està cobert per una peça piramidal. Aquest capell és un dels més singulars

que hem pogut veure. Ens recorda un campanar.

Per acabar ens hem de referir als nostres mestres picapedrers. Aquests que dominaven l'ofici de construir cases i edificis senyorials ens han deixat un patrimoni que, sens dubte, és molt ric.

Aquests crearen i aconseguiren amb les seves mans un estil senzill i propi que encara perdura. Podem dir que les nostres cases amb els seus petits detalls, bancs de pedra, portes, forns, motlures de cornises i finestres, funerals..., fan que els nostres pobles guardin en les seves construccions un important llegat històric.

BONIFACI MOLADA i PRADAS.

BIBLIOGRAFIA.

GRAN ENCICLOPEDIA CATALANA
Volum 15. Barcelona 1.980.

ALCOVER, Antoni M. i MOLL, Francesc de B.
Diccionari Català-Valencià-Balear, 10 volums. Ed. Moll, Palma de Mallorca, 1932-1.962'

FULLANA LLOMPART, Miquel.
Diccionari de l'art i dels oficis de la construcció.
Editorial Moll. Mallorca 1.984.

MULET RAMIS, Bartomeu.

"La casa mallorquina" en Historia de Mallorca coordinada per Josep Mascaró, vol. IX. Palma de Mallorca 1974.

LLABRES RAMIS, Joan i VALLESPÍR SOLER, Jordi.
Els nostres arts i oficis d'antany. Vol V.
Ed. Museu de la Porciúncula, Palma de Mallorca, 1984.

LLULL, Domingo.
"Campos: Art en funerals".
Revista Brisas. Palma de Mallorca, 1989.

UN LLIBRE,

EL SEÑOR DE LAS MOSCAS

William Golding

Alianza Editorial

Una trentena d'al.lots que, a causa d'un accident aeri del qual són els únics supervivents, es veuen forçats a organitzar la seva existència en una petita illa sense l'ajuda dels adults.

Aquesta novel.la permet imaginar les possibilitats dramàtiques que té l'estat de la natura i l'acte fundacional de la societat. Però "El Señor de las Moscas" és, a més d'una fàula moral sobre la condició humana, un prodigiós relat literari que ofereix un material simbòlic susceptible de lectures diverses i, fins i tot, oposades.

MIQUEL SBERT

UN DISC,

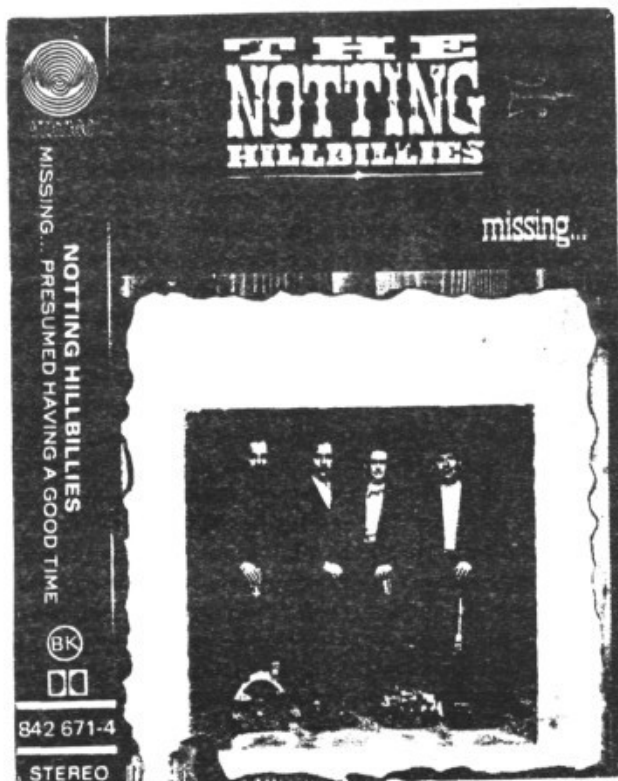
UN DISC RECOMANABLE

The Notting Hillbillies

Aquesta vegada, Knopfler ha signat una obra curiosa i senzilla, però no de menys qualitat que les anteriors. El seu projecte, "The Nothing Hillbillies", ha estat un èxit complet. En principi era un disc per minories, amb característiques de blues i country tradicionals, però com que Mark Knopfler hi ha afegit les seves idees personals, s'ha convertit en un èxit discogràfic. Enregistrat a un petit estudi de casa seva, el disc està totalment compensat, tant en la instrumentació dels temes, com en les parts vocals dels mateixos. A més, Knopfler té més estil que mai tocant la guitarra, i dona tot un exemple, del que és fer frases de blues, interpretades amb el seu màgic instrument. Knopfler fa meravelles amb les cinc escales pentatòniques i amb llurs notes corresponents, escales que s'utilitzen per decorar les precioses balades del blues, arranjades pel genial compositor britànic i els seus companys. L'aportació de Guy Fletcher, component de Dire Straits, en els teclats, és acceptable. La percussió

...UNA PEL·LICULA

dels temes és realment bona, amb un realzament especial al "Will you miss" de Steve Phillips; aconsegeix donar el ritme adequat pels instruments, per implantar després la duració dels compassos i de la cançó en general. Es nota també l'abundancia d'arpegis i acords produïts per les tres guitarres del conjunt, que donen sonoritat i plenitud a les peces. Els temes tenen un toc especial que capten l'atenció de l'oient. Això es degut a la bona harmonia que tenen les peces: acords perfectaments traçats, melodies repetitives però delicioses, i el toc final posant un ritme inconfundible del més pur blues, amb l'aportació del baix, duent tot dos el mateix temps. Tot és senzill però brillant.

En definitiva, amb aquesta nova demostració del genial músic anglès, del que és fer un treball ben fet i seriós, es pot dir que Mark Knopfler és el rei Mides de la música actual, ja que tot el que toca ho converteix en or.

JAUME TUGORES

DRIVING MISS DAISY: "Trivialitats irrelevantes".

Jessica Tandy, l'actriu que fou oscaritzada abans pel seu treball amb Hitchcock ("Los pajaros"), ha repetit, però aquest cop se n'ha duit el de la millor actriu principal.

Al seu costat Morgan Freeman (Glory) i Dan Ackroyd. Poca cosa es pot dir d'aquest film, signat per Bruce Beresford, no diu res de res, ens conta una història d'amistat entre un negre xófer (Freeman) i una velleja jueva (Tandy), sense cap altra història paral·lela que desviï l'atenció de l'espectador. Beresford centra tot el pes de la pel·lícula en aquesta història i el resultat és del tot insuficient. El bon treball dels dos actors i un guió (adaptat) excel·lent és l'únic que permet una resolució digna.

El tema era difícil, però Beresford es queda en la superfície de la relació humana i del personatge individual.

El maquillatge, també oscaritzat, no salva un problema temporal, que és evident i un sensació de buidor flota pel film d'una forma òbvia.

Insubstancialitat, no pel tema, que no és dolent, sí pel tractament, fred i superficial.

GLORY: "temps de pena"

L'espectador fàcilment impressionable es fàcil que surti embadalit per l'espectacularitat de la pel·lícula, però basta una ràpida reflexió per adonar-se que les carències són moltes i variades.

Zwig desplega la seva varietat d'artificis televisius, que ens mostra en la sèrie "Treinta y tantos", pura porqueria.

La guerra civil americana, unida al problema racial amb la lluita per la llibertat són temes massa vists per desenvolupar-los a la pantalla. Els sons i la forma, totalment irreal, elevada als límits de la realitat per Zwig (pareix que parlen els déus de l'Olimp) són tòpics i típics.

El primer pla és constant per Broderick, Freeman (que aquest mes repeteix: sens dubte un bon actor) i Washington, que tenen com a fons unes fotografies, plenes de cavalls, soldats i negres, de la vulgaritat més usual.

La banda sonora i el bon planter d'actors són l'únic destacable, encara que Mathew Broderick defrauda totalment: no era un paper per ell.

TONI RUBI I GOMEZ.

Per C O R R E U ens assabenten que:

L'EUR, a petició de la Conselleria d'agricultura i pesca del Govern Balear, ha realitzat un estudi i anàlisi de la comercialització dels productes de la mar a les Illes Balears.

GASPAR SABATER, bon amic de Premsa Forana, inaugura una exposició pictòrica a la Galeria Joan Oliver "Maneu" el dia 27 d'abril.

La BANCA MARCH i la FUNDACIO PUBLICA DE LES BALEARS PER A LA MUSICA ens conviden als "Concerts de Primavera 1990" que tendran lloc a la Sala d'actes de la Banca March, a les 20 hores, entre l'abril i el maig. Dia 19-IV: English Oboe Quartet, amb obres de Telemann, Haydn, Beethoven i Mozart; dia 27-IV: Martha Noguera (piano) amb obres de Chopin, Ginastera, Ravel i Schumann; dia 10-V: Claudia Gabrieli (Violoncel) i Suzanne Bradbury (piano), amb obres de Boccherini, Beethoven i Prokofiev.

EI SINDICAT DE TREBALLADORS DE L'ENSENYAMENT DE LES ILLES (STEI) organitza les Primeres jornades "Els Consells escolars municipals a debat". A Mallorca tendran lloc els dies 5 i 6 de maig a Ca'n Domenge.

La FUNDACIO MUSICAL ACA té la següent programació per als "Divendres Musicals" de Son Biel de Búger. 4-V: Pere Fiol i Colomer (guitarra), 11-V: Margalida Palou (piano), 18-V: Xavier Carbonell (clavicèmbal), 25-V: Esther Vives (piano), 1-VI: Miquel Estelrich (piano) i Josep F. Palou (flauta), 8-VI: Luis M. Correa (violoncel), Jimena Jiménez (violoncel) i Katalyn Szentirmay (violoncel-piano), i 15-VI: Claudio Zulian (flauta - cinta magnètica).

Està en marxa la XIVena SETMANA DE MUSICA DE FELANITX, organitzada pel Patronat local de Música. Al llarg del mes de maig hi haurà actuacions i recitals de: Banda de Música de Felanitx, Coral "Brotet de Romani", Coral de Felanitx, Capella Oratoriana i Orquestra, Palma Quintet Brass, Orquestra Simfònica de Balears "Ciutat de Palma", Andreu Riera i Gomila, Lukas David i Antja David, Concert de Clarinet i Piano, i Joan Moll.

La DIRECCIO GENERAL DE JOVENTUT de la Conselleria Adjunta a la presidència de la CAIB presenta els "Objectius del Pla anual de menors per a 1990". L'objectiu primordial és estudiar i tractar la problemàtica del menor a les Balears. Entre altres coses preveuen la finalització de les obres d'adaptació de la zona de seguretat d'Es Pinaret.

EI GABINET DE MITJANS DE COMUNICACIO SOCIAL de la CAIB remet l'avantprojecte del "Pla director per a la gestió dels residus sòlids urbans de les Illes Balears",

estudiats pel consell de govern de la CAIB. Un dels seus objectius bàsics és minimitzar l'impacte ecològic i social de la gestió dels residus.

PUBLICACIONS REBUDES:

POSSIBILITATS DELS JOVES A EUROPA. Programes europeus de joventut. Treball elaborat i coordinat per Josep Quevedo i Sebastià Marí. Editat per la Direcció Gral de Joventut del Govern Balear.

Dóna informació sobre els programes d'intercanvi juvenil, sobre els de formació professional, estudis i ocupació, sobre els programes de voluntariat i inclou adreces, objectius i activitats dels principals organismes juvenils d'àmbit europeu.

DE CIRCULO MALLORQUIN A PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS. Luxosa edició de la història del "Círculo" amb text de Dolors Ladària i fotografies de Massimo Oliviero i Joan Celià. Jeroni Albertí, president del Parlament, en fa la presentació. El llibre recull els canvis que han sofert les diferents dependències d'aquest històric edifici.

PUBLICACIONS PERIODIQUES:

D'entre les revistes associades a PREMSA FORANA DE MALLORCA rebudes destaquem:

de PARIS-BALEARES, de S'Arracó, la inserció en el No 327 (I-II 90) de l'article "El medi ambient a Marrabxí" de Miquel A. Font, amb un dibuix de Vicenç Sastre. Aquests col·laboradors nostres realitzaren aquest treball amb motiu de la trobada que la Premsa Forana va fer a Marrabxí l'any passat.

Del setmanari FELANITX (No 2693, 21-IV-90), la coincidència de publicació de l'article "Gràcies, congressistes" del mutu col·laborador Ramon Turmeda.

BUTLLETI OFICIAL DEL PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS, Nos 81 i 82; IV 1990.

FULL DOMINICAL, Nos 16 i 17; 22 i 29 d'abril.

El No 16 inclou la carta de Pasqua sobre "Ecologia i turisme a les nostres illes" signada pels tres bisbes de les diòcesis balears.

ARRAN, No 38 (III-IV 90)

SOM AQUI. Publicació del "Projecte Home", No 8 (III-90)

Boires Entintades

LA CULPA DE LITUANIA?

Es molt simplista dir que la culpa de la possible desestabilització de la Unió Soviètica (URSS) la tenen els nacionalismes. S'afirma això amb una doble intencionalitat, amb un doble missatge: desqualificar els moviments nacionalistes soviètics i desqualificar tots els moviments nacionalistes en general, acusant-los de desestabilitzadors, però sols en el cas que no representen cap estat, far.

Lituània, llepada per les aigües de la mar Bàltica, ha estat fins fa poc una fidel i apacible república soviètica, sotmesa a les ordres de Moscou d'ençà que el pacte Molotov-Von Ribbentrop (1939) li va fer perdre la independència -juntament amb les seves veïnes Estònia i Letònia- que fins aquell moment havia gaudit. És la república bàltica més poblada i la que té una personalitat més diferenciada. Els, fins ara, sotmesos lituans, han plantat cara als seus opressors polítics, econòmics, socials i culturals, i han decidit que ja n'hi havia prou de ser-li el joc al a la "mare pàtria soviètica", vestida de perestroika" o del que sigui.

Lituània no tindrà cap culpa del que passi a pugui passar a la URSS en un futur més o menys proper, si les forces més reaccionàries fan marxa enrera en les reformes posades en pràctica per Gorbaxev. De fet, el seu independentisme és pacífic i, de moment, l'únic que ha estat demostracions de força ha estat, precisament, el govern soviètic. Els lituans volen tallar els lligams amb la URSS i ho fan amb passes decidides i fermes, sense complexos i sense concessions, i probablement això és el que més irrita i preocupa els actuals dirigents polítics soviètics.

Són valents aquests lituans. S'han atrevit a plantar cara a un dels dos països més poderosos del món, declarant-se independents malgrat les amenaces. Fer el que han fet els lituans a qualsevol dels països de l'oest d'Europa, no tindria els mateixos mèrits, si tenim present que a la URSS no es respecten encara els més elementals drets cívics i polítics, tot i "perestroikas" reformistes. No s'han fet por tampoc de les demostracions de força realitzades per l'exèrcit soviètic, ni de les amenaces econòmiques proclamades per Moscou, inclouent-hi algunes tan pintoresques com aquella que deia que Lituània no podria assolir la independència fins que no agàs les inversions en infraestructures i equipaments fets per l'Estat al seu territori.

La possible inestabilitat a la URSS vendrà determinada per la mateixa filosofia que ha marcat l'existència de l'Estat soviètic, sobretot d'ençà que passà per les mans de Stalin, el qual ha oprimint les nacions que per força s'annexionaven, sota l'excusa d'un internacionalisme proletari que en realitat amagava una dura russificació.

Es més que probable que a la URSS hi hagi alguna reacció de força contra els moviments nacionalistes pels esdeveniments a Lituània (i a Estònia, i a Letònia, i a Moldàvia, i a Armènia, i...), però ningú no pot deixar de reconèixer que els lituans són perfectament lliures de sortir-se'n de la URSS quan vulguin, d'acord amb el que diu l'article 17 de la constitució soviètica. Tant se val, però, el que digui la constitució soviètica: si el poble lituà vol la independència, no hi ha cap força, ni legal ni ètica, que pugui oposar-se-li. I si per fer por, la URSS usa els helicòpters i els tancs, les amenaces i les coaccions, tot això, més prest o més tard es tornarà en contra seva i sols servirà per ajornar un fet més que evident: la declaració legal que els lituans ja no es senten soviètics de passaport, ni russos de cultura.

RAMON TURMEDA.

A v í s

a l s

n o s t r e s

C o l . l a b o r a d o r s

Per raons de disseny i muntatge vos pregam que ens faceu arribar els originals abans del darrer divendres de cada mes. Així, per al número de juny, hauríem de tenir el material el proper dia 24 de maig. Gràcies!

LA REDACCIO

Des de la Casa de la Vila

IV CERTAMEN DE PINTURA

B A S E S

- 1.- L'Ajuntament de Marratxí, convoca el IV CERTAMEN DE PINTURA DE MARRATXI, de tema lliure i qualsevol tècnica.
- 2.- Podran prendre part en el Certamen, quants pintors ho desitjin, qualsevol que sigui la seva residència, amb una única obra original.
- 3.- No s'admetran obres que tinguin un tamany inferior a 61 x 50 (305 cm²), ni superior a 100 x 81 (810 cm²). Les obres hauran d'anar enmarcades, i no podrà exedir la vase o junquillo pintat de 5 cm d'amplaria.
- 4.- Totes les obres hauran d'anar firmades per l'autor, acompanyades d'un sobre tancat que contengui la identificació completa de l'autor (nom, domicili, teléfon).
- 5.- La data límit de presentació serà el 16 de juny a les dotze hores. A l'entrega de l'obra s'extindrà un rebut justificant de la mateixa.
- 6.- El jurat estarà format per dos representants de l'Ajuntament, un de «Sa Nostra» y representants de la crítica o qualificats sobre el tema.
- 7.- El jurat procurarà donar cabuda a totes les obres presentades. Aixó no obstant, el jurat, dels premis, en podrà fer una sel.lecció per raons d'espai o d'una altra índole.
- 8.- El jurat emetrà el seu veredicte abans de la inauguració, essent la seva desició inapelable.
- 9.- Les obres sel.leccionades, quedaràn exposades al públic a la Casa de Cultura de Sa Cabaneta, durant les festes de Sant Marçal.
- 10.- Les obres premiades quedaràn propietat de l'Ajuntament i patrocinadors.
- 11.- Les obres no premiades podràn esser retirades a partir del 5 de juliol.
- 12.- La participació en el Certamen, implica l'acceptació absoluta de les presents bases

PREMIS:

PRIMER PREMI: «AJUNTAMENT DE MARRATXI», dotat amb 150.000 ptas. i placa

SEGON PREMI: «SA NOSTRA», dotat amb 100.000 ptas i placa.

TERCER PREMI: «SANT MARÇAL-90», pel pintor local que no hagi obtingut cap dels dos primers premis, dotat amb 50.000 pessetes.

QUART PREMI: Al segon pintor local, dotat amb 25.000 ptas.

MARRATXÍ, Abril de 1990

Amb la col.laboració de:

"SA NOSTRA"
CAIXA DE BALEARS

LA CUINA DELS NOSTRES PADRINS

Avui vos presentam una recepta ben singular dins l'àmbit de la bona cuina mallorquina. Se tracta de l'indiots farcit. Ens l'ha donada (Al.leluia) madò Beneta d'es Cantó, molt ben assistida, per cert, per sa filla, la popular perruquera "Cantona". El nostre sincer agraiment.

A jutjar pels ingredients, pareix esser que és bastant antiga, ja que són bastant simples i bons de trobar en tota bona cuina mallorquina, i les eines de cuina també ho són. Encara que, això sí, ens han assegurat que és molt bo.

En principi, cal un bon consell: posau-vos-hi amb temps perquè el procediment és bastant llarg, encara que no gaire complicat. Això no vol dir que l'excoel.lent cuinera que ens l'ha cedida, com totes les d'aquesta sèrie, no hagi dedicat molt de temps d'experiència i esforços per aconseguir el meravellós plat que avui vos servim "a la revista".

Sense més, bon profit, com sempre, i aquí teniu la recepta:

INDIOTS FARCITS

Ingredients:

Un indiots o un pollastre més o manco gros.

- Per fer el brou

Dues llimones.

Un tassó i mig de vi sec.

Un poc de pebre bo.

Un poc de sal.

Un poc d'oli.

- Per fer el farcit

Prunes seques.

Moniats passats per la pella.

Un ou bullit.

Un tros de cuixot.

- Per a que quedi millor, es pot servir amb:

Colts de Brusel.les.

Mongetes.

Xampinyons... i el que doni de si la vostra imaginació.
- A més vuit cebes petites.

Tot això mullat en un ou o dos batuts.

Procediment:

Llevats els ossos, se posa l'indiots dins el brou que s'havia preparat i es deixa reposar tot un dia. L'endemà, se usen el final de les ales a les cuixes i un tros de damunt l'esquena, per allà on s'havien tret els ossos, i s'enforna a foc lent dins el mateix suc en el que estava en adob el dia abans i a més s'hi afegeixen les cebes. Una hora després s'afica el farcit, amb els ingredients esmentats. S'acaba de cosir i de tant en tant, mirar que l'indiots no s'assequi posant-hi cullerades de brou per damunt.

Ens han assegurat que, fet així, no heu menjat cosa bona mai.

T.

ESPAI PATROCINAT PEL RESTAURANT

Es Racó de Ca's Sastre

Carretera Pòrtol - Santa Maria del Camí, s/n

Tfn 79 75 39

Pòrtol

(Els Dilluns, tancat)

HEROIS ANONIMS

Aquesta història la me van contar fa poc. No sé si és del tot certa, però si més no, m'ha donat molt que pensar. Si ho és, coneixereu a un dels personatges, al qual veia jo quasi cada dia. Si no és certa, és igual, perquè en el món segur que hi ha herois com ell, o al manco com m'han dit que va ser ell, i amb aquest escrit el que vull és fer-los un petit reconeixement a la seva gran tasca i perquè vegin que al manco algú intenta donar-los a conèixer.

Anava sempre una mica despeninat, i duia els cabells una mica llargs, és a dir, com diu la gent "com si fos una perruca". Una mica xupat de galtes i amb ulleres de pera. Era bon al·lot, encara que no el vaig tractar mai massa. I dos dies abans de morir li vaig tornar un llibre que m'havia deixat per a que en fés fotocòpies i que era molt difícil d'aconseguir.

Aquell mateix dia, amb ulls plorosos, un dels que seia devora ell cada dia em comunicà la seva mort. De tot d'una no vaig saber de qui em parlava, ja que no em va parlar del detall del llibre, però després el vaig recordar. De figura prima i alt, era el que se'n diu normalment "un tio normal". Però en realitat no era... ni molt menys. Estava fet d'una pasta desgraciadament poc corrent al món... però estic ben segur que ja rebut el seu premi.

Anava acompanyat d'una al·lota quan el cotxe caigué a la mar, amb la mala sort d'esser una zona d'uns vint metres de profunditat. Va fer el possible per treure-la i ella del cotxe, i ho aconseguí, però allà baix hi deixà tot el que tenia: la vida. Ara ella viu gràcies a ell; però ell no

Aquest és un dels autèntics homes de Déu a la terra els qui donen la vida pels altres. Ell i no els grans polítics, ell i no els grans esportistes que baten rècords, ell i no els militars i els soldats que fan guerres, ell i no els cantants, ell i no els polítics, ell i no els intel·lectuals, ell i no les computadores, ell i no els qui tenen el seu nom a un carrer, ell i no els milionaris, ell i no... Ell mereix la nostra admiració, la nostra estima, el nostre agraïment la nostra glòria, i no tots els altres.

Ell i altres com ell formen els herois anònims, aquells dels qui ningú en parla, aquells que mai rebran un Nobel ni tendran mai un carrer amb el seu nom, aquells que no seran milionaris, aquells que no tenen ni fama ni glòria; aquells que no surten mai a les publicacions... I en realitat són els únics que realment s'ho mereixen.

Per a ells tota la glòria i amor de la Terra i del Cel.

GABRIEL ANGEL VICH I MARTORELL

MUSICA VISTA

I.- Fa catorze anys, un grup d'aficionats inquietos, quasi de bromes, organitzaren a Felanitx un cicle d'uns quant concerts amb el nom genèric de "Setmana de Música". Amb el temps, l'esdeveniment anà creixent. Han passat per la vila de Llevant figures i noms de la Música tan illenca com de més enllà...

II.- Les Setmanes de Música de Felanitx s'han convertit en un punt de referència. I el seu secret està en saber compaginar degudament els solistes de prestigi amb els músics locals. Així, el cicle combina positivament el consagrat i les promeses. La Primavera musical felanitel·ler no n'és gens, d'elitista!

PERE ESTELRICH I MASSUTI

A
SA
CABANETA

trobareu

a:

Cafè CA'N CARRIO
Papereria SA CABANETA
Cafè NOU

PRECISAMENT AQUEST MES...

Fa 150 anys (maig, 1840)

El cobrador de la conducta dels vetges, Antoni Caryelles, es presenta manifestant que molts veïnats no tenen contracte amb els facultatius Jaume Jaume i Antoni Cabot no an pagat la quota de l'any passat. L'Ajuntament resol que es faci un regó prevenint que els qui no paguin allò que deuen durant aquesta setmana tendran un recàrrec impositat de manera rigorosa.

Acorden comprar una estora l'espart per posar al baló de la casa consistorial per impedir que el sol no faci malbé les portes.

En fa 100 (maig, 1890)

Per fer el repartiment del consum entre els veïns hom crea la següent comissió: Miquel Serra i Jaume - primer tinent de batle-, president; vocals: Guillem Rigo Carrió, Bartomeu Carrió i Ramis i el secretari, Joan Jaume.

El batle proposa que per mor de les imperfeccions del terreny destinat a nou cementiri, es torni la part esquerra del cementiri dels "dissidents" per tal de donar millor perspectiva a la façana d'entrada al cementiri catòlic. El consistori ho prova.

A les habitacions situades a l'entrada del cementiri hi col·locaran: a la "sala de consultes", sis cadires de sixeta amb una taula central; a la sala d'anatomia, una taula de marbre de dimensions adequades a la seva funció; al "dipòsit de cadàvers" un sant-crist de talla amb un osser apropiat i a l'"habitació de vigilància" hom hi col·locara dues portes-seient clavades a la paret i quantades per mènsules de ferro.

En fa 75 (maig, 1915)

Antoni Caryelles Palou cedeix 89 m² per a l'eixampla del C/ Oleza de Pòrtol, davant l'església. Li abonava 1'25 ptes per m².

Acorden anunciar un concurs per adquirir un solar per edificar-hi un nou escorxador en Es Pont d'Inca.

En fa 50 (maig, 1940)

Lloguen a Antoni Roca Deyà, de Palma, la casa de "Ca'n Barceló", d'Es Pla de na Tesa, per a habitació del mestre d'aquell nucli.

Arreglen el camí veïnal d'Es Pinaret.

Donen permís a Trinitat Noguera Reus, del C/Oleza 62 de Sa Cabaneta per obrir un pas que dugui a un solar de la seva propietat, del mateix carrer, denominat Ca'n Guidet i col·locar-hi unes barreres.

Donen permís a Francesc Miralles Caryelles, domiciliat a Sa Farinera de Son Palou, de Palma, per construir una vivenda en un solar del C/ José Antonio, a Sa Bassa.

Posaran el centre telefònic d'Es Pla de na Tesa a un lloc més cèntric.

Han cedit uns terrenys per eixamplar el carrer de Ca'n Norat de Pòrtol.

Hi ha problemes amb l'apotecari municipal degut a certes irregularitats amb medicines.

En fa 25 (maig, 1965)

S'aprova el pressupost extraordinari d'urbanització i pavimentació asfàltica dels carrers 18 de Julio i Falange, de Pòrtol i el carrer A d'Es Pont d'Inca. Es fixa en 875.367'75 ptes.

Els conductors de cotxes de lloguer d'aquest municipi hauran de dur com a uniforme un guardapols semblant al que usen els de l'ajuntament de Palma, amb gorra de plat.

Legalitzacions d'empreses, totes de l'Avda Antoni Maura: Joan del Valle Gironés, un magatzem d'alcohol al per major.; Pere J. Sastre

Soler, un forn i pastisseria; Miquel Homar Amengual, un forn; Miquel Fernández Trias, una ferreria.

Acorden la recepció definitiva de les obres de pavimentació asfàltica i encintat de voravia dels C/ Escola, part de Balmes i Hermanos Barbará, de Pòrtol i Verge del Refugi, d'Es Pont d'Inca.

Permisos d'obra: Francesc Jiménez Alvarez, vivenda en el camí de Son Frau, a Son Nebot; Bàrbara Corró Jaume, vivenda al C/ Joan XXIII; Gabriel Mas Pocoví, vivenda al C/ Ca'n Mas; Miquel Lladó Vidal, planta de vivenda sobre edifici del C/ Ramon Lull, 13; Sebastià Caryelles Amengual, vivenda al C/ Weyler; G.G. Gabbet, per a reparació de Ca's Sastre; Francesca Simó Oliver, galliner en el corral del C/ Son Alegre, 15; Antoni Ramis Ramis, vivenda al C/ 18 de Julio.

Biel

A PORTOL

PODEU TROBAR

A:

Papereria S'ESTEL

Papereria CONXIN

Autoservei CA'N CROSTA

C O L . L A B O R A D O R S: Guillem Bosch i Roca, Xisco Busquets, Antoni Canyelles i Oliver, Jordi Cloquell, Pere Estelrich i Massutí, Pau Ferrer, Antoni Pere Font i Munar, Miquel A. Font i Villalonga, Xavier Fortuny, Pere Gil, Jaume Miralles i Ferrando, Bonifaci Molada i Pradas, Bartomeu Moll i Mas, Miquel Mut i Amengual, Felip Palou i Estarelles, Mateu Palou i Estarelles, Antoni Roca i Jerez, Antoni Rubí i Gómez, Vicenç Sastre i Arrom, Miquel Víctor Sbert i Gutiérrez-Otero, Cristòfor Tries i Serra, Jaume Tugores i Berga, Gabriel A. Vich i Martorell.

PORTADA Fumerals de Marratxí, de Bonifaci Molada.

CONSELL DE REDACCIÓ: Pere J. Amengual i Bestard, Miquel Bosch i Auba, Rafel Creus i Frontera, Biel Massot i Muntaner, Joana Maria Matas i Alomar, Miquel Mut i Sureda, Bernat Palou i Creus.

Imprès als tallers "Apòstol y Civilizador" (Petra)
D.L.: PM 529/81

*Informatiu
Cultural*

S'Escola Vella s/n
07141 Pòrtol

No 93, maig 1990

Aquell temps!

Una formació del C.D. Pòrtol. Fa una vintena d'anys, al camp de Son Caulelles.

D'esquerra a dreta. Drets: Jordi "Manuel", Jordi "Costella", Toni Navarro, Guillem "Ferriol", Mateu "Costella", Artur Rodríguez. Acotats: Toni "Ros", Pep Martínez "Bonaque", Sebastià Català, Paco "Canari", Pere Servera (àrbitre), Sebast "Rugal", Miquel "Canari".

Fotografia gentilmente cedida per Francesc Monzon Quintana (Paco "Canari").